

3. Az athéni demokrácia kialakulása.

Az államszervezet és működése a demokrácia virágkorában

Tempfli Dóra 2014B

Kezdetek:

- Athén jón polisz (= városközpontú görög állam), Akropolisz = Fellegvár a város felett
- kereskedőváros
- arisztokrácia és a démosz küzdelme az állam irányításáért, a gazdasági fejlődés miatt az erőviszonyok folyamatosan a démosz javára módosultak királyság → arisztokratikus köztársaság (Kr. e. 8. sz.)
- arkhón: évente választott tisztségviselő
- Areioszpágosz = volt arkhónok: közélet és tisztségviselők ellenőrzése, bírói feladatok

Drákón (Kr. e. 7. század)

- szigorú törvények írásba foglalása → nincs önkényesség, nincs vérbosszú; magántulajdon védelme

Szolón (Kr. e. 6. század eleje)

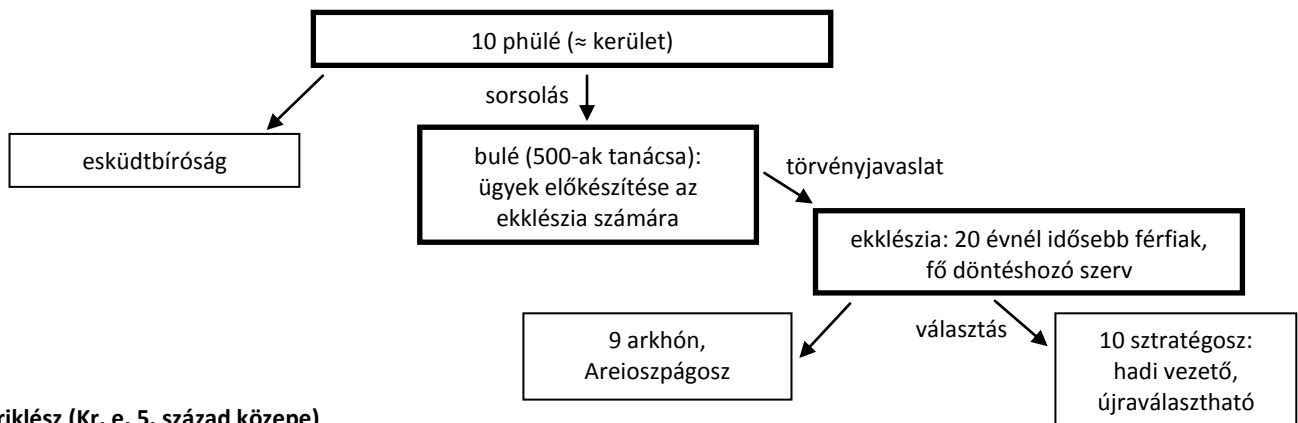
- timokratikus államberendezkedés = társadalom jövedelem szerinti felosztása
- reformokat vezet be → új államszervezet
 - népgyűlés (ekklészia): bármelyik polgár részt vehet
 - 400-ak tanácsa (bulé): törvényjavaslatok előkészítése
 - esküdtbírósg: bíraskodás
 - areioszpágosz: törvények ellenőrzése

Peisiztratosz (Kr. e. 560–527)

- türannoszként irányította Athént = türanniszt = zsarnokságot vezetett be, de gazdaságpolitikája a démosz további erősödését eredményezte, ennek köszönhetően uralma népszerű volt
- földosztás, Athén felvirágoztatása → démosz megerősödik
- fiai már valódi zsarnokok → az egyiket megölik, a másik elmenekül

Kleiszthenész (Kr. e. 508) reformjai → ekkortól számítható a tényleges demokrácia, melyben minden polgár részt vehetett

- új, territoriális (azaz területi) elven szervezett demokratikus állam
- polgárjog: felnőtt korú athéni születésű szabad férfi
- hivatalviselés a leggazdagabbakra korlátozva
- sztratégosz: katonai vezető, az athéni haderő tíz választott parancsnoka
- cserépszavazás: fő célja a türanniskísérletek elhárítása a gyakorlatban a politikai ellenfelekkel való leszámolás eszköze lesz

Periklész (Kr. e. 5. század közepe)

- az athéni demokrácia fénykora (művészeti, irodalmi alkotások – a Periklész korában újjáépült Akropolisz ma romjaiban is Athén szimbóluma)
- demokratikus reformok:
 - arkhón lehet a legszegényebb polgár is (a tisztség ekkor már sorsolt)
 - az athéni polgárok napidíjat kaptak a közéleti szereplésért, pl. az esküdtbírósgban (sőt a színházlátogatásért is), hogy a legszegényebbek is részt vehessenek a politikai életben
- Periklész korában a legtöbb tisztségviselőt sorsolták, az arkhónokat is, mert ezt tekintették a legdemokratikusabb eljárásnak (ez azonban az adott tisztségek szerepének csökkenését eredményezte)
- a sztratégosz volt az állam legfontosabb tisztségviselője, mivel választották
- Periklész mérhetetlen befolyására utal, hogy három évtized alatt 15x választották sztratégosszá

Értékelés:

1. származási elv → vagyoni elv → territoriális elv

2. demokrácia = népuralom alapjai, de:
- a) nők? közüllakók? rabszolgák?
 - b) kis területen, rövid ideig valósult meg (Kr. e. 5. század)
 - c) a népszerű, de demagóg Periklész évtizedeken át egy személyben irányított
 - d) a gazdasági alap: Athén számos más görög polisztól adót szed be

3. athéni demokrácia fénykora: Periklész alatt – ún. aranykor (Athén újjáépülése a görög-perzsa háborúk után)